

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΘΕΜΑ:
LECTIO XXXVIII

Δανάη Γεωργιάδου, Σύμβουλος Λατινικών, Β.Δ.Α'
Μ.Α. στην Κλασική Φιλολογία

Υπεύθυνη ΕΜΕ: Μάρω Μελανίδου

Το πιο κάτω υλικό συμπληρώνει αυτό που ήδη περιέχεται στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΝ,
στη διεύθυνση:

http://www.schools.ac.cy/eyliko/mesi/Themata/latinika/ypost_yliko_c_lyk.html

ΜΑΘΗΜΑ XXXVIII (Lectio duodequadragesima)

**Να μελετήσετε τις πιο κάτω ΧΡΟΝΙΚΕΣ προτάσεις και να τις αναγνωρίσετε
(εισαγωγή, εξάρτηση, εκφορά, δικαιολόγηση εκφοράς).**

A. Προτάσεις του cum

Historicum:

1. **Cum P. Cornēlius Nasīca ad Ennium poētam venisset eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse**, Nasīca sensit illam domini iussu id dixisse et illum intus esse. (μάθημα XXIV)
2. Paucis post diēbus **cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret**, exclamāvit Nasīca se domi non esse, etsi domi erat. (μάθημα XXIV)
3. Ego **cum te quaerem**, ancillae tuae credidi te domi non esse; (μάθημα XXIV)
4. **Cum omnes recentem esse dixissent**, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitōte decerptam esse Carthagine. (μάθημα XXV)
5. **Cum Accius ex urbe Rōmā Tarentum venisset**, ubi Pacuvius grandi iam aetāte recesserat, devertit ad eum. (μάθημα XXVII)
6. Postea Plato quidam Sardiānus, **cum eum fugitivum esse ex Aesōpi litteris cognovisset**, hominem comprehendit et in custodiam Ephesi tradidit. (μάθημα XXVIII)
7. [**Cum Octaviānus post victoriam Actiacam Rōmam rediret**, homo quidam ei occurrit corvum tenens; (μάθημα XXIX)]
8. [Is **cum aliquando castris abiret**, edixit ut omnes pugnā abstinērent. (μάθημα XXXI)]
9. [Sed consul, **cum in castra revertisset**, adolescentem, cuius operā hostes fugāti erant, morte multāvit. (μάθημα XXXI)]
10. **Cum Africānus in Literno esset**, complūres praedōnum duces forte salutātum ad eum venērunt. (μάθημα XXXIV)
11. **Cum ante vestibulum dona posuissent**, quae homines deis immortalibus consecrāre solent, domum revertērunt. (μάθημα XXXIV)
12. Atilius Rēgulus, **cum Poenos in Africā funderet**, ad sentum scripsit mercenarium suum discessisse et ab eo desertum esse rus; (μάθημα XXXV)
13. Quin etiam **cum Sulla minitans ei instāret**, dixit is Sullae: (μάθημα XL)
14. **Cum illa respondisset** «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiēcit: (μάθημα XLVII)
15. **Cum aliquis Sertōrio nuntiavisset cervam inventam esse**, Sertōrius eum iussit tacēre; (μάθημα XLVIII)
16. **Cum cerva, emissa a servo, in cubiculum Sertōrii introrupisset**, admiratio magna orta est. (μάθημα XLVIII)
17. Porcia, Bruti uxor, **cum viri sui consilium de interficiendo Caesare cognovisset**, cultellum tonsorium quasi unguium resecandōrum causā poposcit eōque velut forte elapso se vulnerāvit. (μάθημα XLIX)
18. [**Cum Servius Sulpicius Galba et Aurēlius Cotta consules in senātu contenderent** uter adversus Viriāthum in Hispaniam mitterētur, magna inter patres conscriptos dissensio erat, aliis pro Galbā et aliis pro Cottā dicentibus; (μάθημα L)]

Temporale:

1. Quamvis infesto et mināci animo perveneras, cur, **cum in conspectu Rōma fuit**, tibi non succurrit: (μάθημα XLIII)
2. «Tum intellexi, quos fidos amīcos habuissem, quos infidos, **cum iam neutris gratiam referre poteram**». (μάθημα XLIV)

Iterativum:

[**quotiescumque avis non respondēbat**, sutor dicere solēbat «Oleum et operam perdiidi». (μάθημα XXIX)]

Inversum:

[Ibi vix animum sollicitum somno dederat, **cum repente apparuit ei species horrenda**. (μάθημα XIV)]

B. Οι υπόλοιπες χρονικές προτάσεις

3. Quod **ut praedōnes animadvertērunt**, abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile audītu!) virtūtem eius admirātum se venisse. (μάθημα XXXIV)
4. Haec **postquam domestici Scipiōni rettulērunt**, is fores reserāri eosque intromitti iussit. (μάθημα XXXIV)
5. Equidem, **ut vēni ad urbem**, non destiti omnia et sentīre et dicere et facere, quae ad concordiam pertinērent; (μάθημα XXXVII)
6. Caecilia, uxor Metelli, **dum more prisco omen nuptiāle petit filiae sorōris**, ipsa fēcit omen. (μάθημα XXXVIII)
7. Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque **dum aliqua vox congruens proposito audirētur**. (μάθημα XXXVIII)
8. Nam mortua est Caecilia, quam Metellus, **dum vixit**, multum amāvit; (μάθημα XXXVIII)
9. Etsi super vestem eārum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulāvit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, **donec induxit mentiōnem aetātis**. (μάθημα XLVII)

Συντακτική ανάλυση χρονικών προτάσεων μαθήματος XXXVIII και ενδεικτικών προτάσεων του cum προηγούμενων μαθημάτων

1. Caecilia, uxor Metelli, **dum more prisco omen nuptiāle petit filiae sorōris**, ipsa fēcit omen.

Είδος: _____

Συντακτικός ρόλος: _____

Εισαγωγή: _____

Εξάρτηση: _____

Εκφορά: _____

Δικαιολόγηση εκφοράς: _____

_____

Παρατηρήσεις: _____

2. Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque **dum aliqua vox congruens proposito audirētur**.

Είδος: _____

Συντακτικός ρόλος: _____

Εισαγωγή: _____
 Εξάρτηση: _____
 Εκφορά: _____
 Δικαιολόγηση εκφοράς: _____
 _____
 Παρατηρήσεις: _____

3. Nam mortua est Caecilia, quam Metellus, **dum vixit**, multum amāvit;

Είδος: _____
 Συντακτικός ρόλος: _____
 Εισαγωγή: _____
 Εξάρτηση: _____
 Εκφορά: _____
 Δικαιολόγηση εκφοράς: _____
 _____
 Παρατηρήσεις: _____

4. **Cum Accius ex urbe Rōmā Tarentum venisset**, ubi Pacuvius grandi iam aetate recesserat, devertit ad eum. (μάθημα XXVII)

Είδος: _____
 Συντακτικός ρόλος: _____
 Εισαγωγή: _____
 Εξάρτηση: _____
 Εκφορά: _____
 Δικαιολόγηση εκφοράς: _____
 _____
 Παρατηρήσεις: _____

5. Atilius Rēgulus, **cum Poenos in Africā funderet**, ad senatum scripsit mercenarium suum discessisse et ab eo desertum esse rus; (μάθημα XXXV)

Είδος: _____
 Συντακτικός ρόλος: _____
 Εισαγωγή: _____
 Εξάρτηση: _____
 Εκφορά: _____
 Δικαιολόγηση εκφοράς: _____
 _____
 Παρατηρήσεις: _____

Λεξιλόγιο

uxor -ōris, θ.3: σύζυγος / dum (χρον. σύνδ.): ενώ, μέχρι να, όσο χρόνο / mos, moris, αρ.3: έθιμο / nam (αιτ. σύνδ.): γιατί, διότι, δηλαδή / priscus -a -um: αρχαίος / peto, petīvi (petii), petitur, petēre, γ': ζητώ / omen -īnis, ουδ.3: οιωνός / peto omen: επιδιώκω την εμφάνιση οιωνού / nuptialis -is -e: γαμήλιος / soror -ōris, θ.3: αδελφή / facio, feci, factum, facēre, γ': κάνω / sacellum -i, ουδ.2: μικρό ιερό, μικρό τέμενος / nox, noctis, θ.3:

νύχτα / quidam, quaedam, quiddam (ουσ.) - quoddam (επίθ.) (αόρ. αντ.): κάποιος / filia -ae, θ.1: θυγατέρα / persedeo, -sedi, -sessum, -sedēre, β': κάθομαι για πολλή ώρα (sedeo, sedi, sessum, sedēre, β': κάθομαι <ἔδρα) / expecto (ex + specto), α': περιμένω / vox, vocis, θ.3: λόγος, φωνή / audio, audivi, auditum, audire, δ': ακούω / congruens -ntis: σύμφωνος (congruo, -ui, -ēre, γ': συνέρχομαι, συμπίπτω, συναντώ) / propositum -i, ουδ.2: σκοπός / tandem (επίρρ.): τέλος / mora -ae, θ.1: χρονοτριβή, καθυστέρηση / longus -a -um: μακρόχρονος, μακρύς / fessus -a -um: κουρασμένος / sto, steti, statum, stāre, α': στέκομαι, υπάρχω / rogo, α' (+ βουλητ. πρότ. με ut): ζητώ να / matertera -ae, θ.1: θεία (αδελφή μητέρας) / paulisper (επίρρ.): με ευχαρίστηση / sedes -is, θ.3: κάθισμα (βλ. πιο πάνω sedeo: κάθομαι) / dictum -i, ουδ.2: λόγος (dico, dixi, dictum, dicere, γ': λέγω) / confirmo, α': επιβεβαιώνω / morior, mortuus sum, mori, αποθ.γ': πεθαίνω / vivo, vixi, victum, vivere, γ': ζω / matrimonium -ii, ουδ.2: γάμος / puellam in matrimonium duco: ἄγομαι γυναῖκα / duco, duxi, ductum, ducere, γ': οδηγώ, θεωρώ

Ενδεικτικές δραστηριότητες

(για την τάξη ή / και το σπίτι)

1. Να μεταφέρετε στα Λατινικά τις προτάσεις:

- Ενώ η μητέρα του Καίσαρα ήταν αιχμάλωτη, εκείνος λεηλατούσε την πατρίδα.
- Έγραφα, μέχρις ότου σε είδα να έρχεσαι θλιμμένη.
- Αφότου πέθανε η κόρη του, εκείνος δεν επέστρεψε σπίτι.
- Μόλις μετά βίας χαιρέτησαν οι στρατιώτες, όταν ξαφνικά ο βασιλιάς τους διέταξε να αποχωρήσουν.
- Όταν ακούσαμε τα λόγια του αυτοκράτορα, μας κατέλαβε τρόμος.
- Ο απεσταλμένος έφερε την επιστολή, ενώ εσείς πολεμούσατε εναντίον του εχθρού.
- Ο δάσκαλος περίμενε, μέχρι να διαβάσει ο μαθητής το βιβλίο.
- Κάθε φορά που πήγαινα εκεί, η μητέρα έλεγε πως εκείνος απουσίαζε.
- Μόλις οδηγήθηκε το πλοίο στη θάλασσα, οι άνεμοι τάραξαν το πέλαγος.
- Όταν τον είδα, καθόταν και έπαιρνε το δείπνο του.

2. Να κάνετε χρονική αντικατάσταση:

petit, fecit, audiretur, persedebat, cederet, dixit, mortua est, vixit, duxit

3. Να κλίνετε τις συνεκφορές:

mos priscus, hoc dictum, omen nuptiale, vox congruens, mea sedes

4. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό:

Nam in ... audirētur.

5. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και το αντίθετο:

In sacello persedebat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audiretur.

Hoc dictum paulo post res ipsa confirmavit.

Mortua est Caecilia, quam Metellus, dum vixit, multum amavit.

Postea is puellam in matrimonium duxit.

6. Να σκεφτείτε και να γράψετε, για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου, αν υπάρχουν λέξεις:

- ομόρριζες με αυτήν στα Αρχαία Ελληνικά και/ή
- παράγωγες από αυτήν σε νεότερες – νεολατινικές γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Ιταλικά, Ισπανικά κτλ)